

Руслану Стефанчуку, Голові Верховної Ради України

Олександрю Корнієнку, Першому заступнику Голови Верховної Ради України

Олені Кондратюк, Заступнику Голови Верховної Ради України

Депутатам Верховної Ради України

15 березня 2024 р.

Голово Верховної Ради України Стефанчук, заступники Голови Корнієнко та Кондратюк,
Депутати Верховної Ради України:

Звертаюся до вас як міжнародний юридичний радник Української Православної Церкви (УПЦ) у зв'язку з нашими занепокоєннями щодо нещодавно опублікованого тексту законопроекту №8371 – «Про захист національної і громадської безпеки, прав і свобод людини у сфері релігійних організацій».

Новий текст різко посилює вашу атаку на УПЦ і, таким чином, наражає вас особисто на юридичну відповідальність у країнах по всьому світу. Закон демонструє відверту зневагу до міжнародно визнаних стандартів прав людини. Це кричуще втручання влади у справи канонічних релігійних організацій. Він дозволяє зловживання державною владою своїми повноваженнями з метою конфіскації власності релігійних установ. Якщо Верховна Рада ухвалить цей законопроект, усі депутати, які проголосують за нього, понесуть персональну відповідальність, потенційно включно із накладенням на них санкцій в рамках Глобальної програми санкцій США, відомих як Акт Сергія Магнітського, а також понесуть можливі кримінальні покарання.

Оскільки детальний аналіз даного законопроекту виходить за рамки цього листа, хочу лише зазначити, що новий проект є найбільш очевидним втручанням уряду у свободу віросповідання в сучасній історії Європи. По-перше, закон зобов'язує УПЦ переписати свою канонічну історію – те, чого не має права зробити жодна Церква чи віруюча особа. Канонічне право та організація не можуть бути витерті або змінені урядовими постановами. По-друге, закон встановлює безліч критеріїв «асоціювання» українських релігійних організацій із забороненими в Україні іноземними церквами. Ці критерії є довільними та примхливими, вони не відповідають чітко визначеним міжнародним правовим стандартам щодо релігійних обмежень. Вони нехтують самоврядним статусом УПЦ та її підтримкою України у нинішній війні. Нарешті, закон має на меті узаконити арешт всього майна УПЦ. Він дозволяє експропріацію культових споруд — буквально краде вівтарі українського народу — і переводить їх у державну скарбницю чи, можливо, в особисті гаманці. Закон встромляє ножа в свободу віросповідання вашого власного народу і уможливує надзвичайні акти корупції та злочинства.

Спроби законопроекту приховати ці нищівні порушення термінологією прав людини - непереконливі. Поодинокі посилання на міжнародні права людини в тексті лише підкреслюють явні недоліки законопроекту, який мав би захищати релігійні права українського народу. Процесуальні вимоги, викладені в новому проекті, не відповідають

базовим процесуальним стандартам для демократичного суспільства. Ці фіктивні процедури привертають увагу до того, що український уряд надає перевагу націоналістичній політиці над верховенством права.

Наша компанія задокументувала численні випадки допитів єпископів і парафіян, заарештованих за фальшивими та сфабрикованими звинуваченнями. Один єпископ перебуває під домашнім арештом за лекції з теології, які він читав десять років тому. Квартиру іншого єпископа обшукали наступного дня після зустрічі зі мною. У справах, які я розглянув під час мого перебування в Україні, належна судова процедура та верховенство права були, на жаль, відсутні. У рамках цієї кампанії терору ваш уряд уже експропріював тисячі церков УПЦ, змушуючи парафіяльні громади відправляти богослужіння вдома. У деяких частинах України навіть такі приватні зібрання зриваються спецслужбами. Як сказав мені один єпископ: «таке враження, що повернулася сталінська ера». Приймаючи цей закон, ви знову накликаєте на Україну найгірше з тих часів.

Ухвалення цього законопроекту, який відкрито має на меті використати святиню релігії як зброю проти власного народу, явно суперечить національним інтересам України. Якщо цей законопроект буде проголосований у Раді, наша команда працюватиме над тим, щоб санкції та інші правові наслідки були накладені на тих, хто дозволив цю атаку на свободу віросповідання в Україні.

США, ЄС і Велика Британія регулярно накладають індивідуальні санкції на винних у порушеннях прав людини, які набагато менш кричущі, ніж ті, що містяться в новому законопроекті. Згідно з Актом Магнітського, Сполучені Штати застосовують санкції до осіб, причетних до порушень прав людини або значних корупційних діянь. Поєднуючи грубі порушення релігійної свободи та корупційну конфіскацію майна, цей законопроект представляє зловживання, на боротьбу з якими спрямований Акт Магнітського. Канада, Австралія та декілька європейських держав мають подібні санкційні акти і використовують їх для захисту свободи віросповідання.

Як ви добре знаєте, політичний контекст у Вашингтоні, Брюсселі та Лондоні змінюється. УПЦ рішуче підтримує продовження іноземної допомоги для національної оборони та захисту України, але часи повної безкарності та закривання очей на питання корупції минули. Є кращі очікування від поведінки України, вона має бути нацією, яка відповідає принципам верховенства права. Законопроект 8371 знищує ці принципи.

З наближенням другого читання законопроекту 8371 у вас є вибір. Ви хочете приєднатися до числа найбільших у світі порушників свободи віросповідання чи відстоювати права українського народу? Якщо цей законопроект ухвалять, історія запам'ятає це рішення, а відповідальність за нього буде забезпечена міжнародним правом.

Ваш,

Роберт Р. Амстердам

